

Crynodeb o'r Pwyntiau Allweddol o Gyfarfod Grŵp Rhanddeiliaid Safle Wylfa 17.10.24

1. Adroddodd y Cadeirydd ar y digwyddiadau y mae wedi bod ynndynt ers cyfarfod diwethaf y Grŵp Rhanddeiliaid Safle.
2. Cyflwynodd Stuart Law Adroddiad Cyfarwyddwr y Safle a oedd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau am ddatblygiadau ar y safle ers cyfarfod diwethaf y Grŵp Rhanddeiliaid Safle.
3. Gwasanaethau Adfer Niwclear – diweddariad NRS – eitem wedi'i hanfon ymlaen i gyfarfod nesaf y Grŵp Rhanddeiliaid Safle oherwydd absenoldeb Bill Hamilton.
4. Adroddiad yr Awdurdod Datgomisiynu Niwclear (NDA) – Rhoddodd David Wallace, cynrychiolydd yr NDA dros Gymru a'r Alban, ddiweddariad ar lafar ar faterion yr NDA.
5. Dosbarthwyd yr adroddiad ONR gyda phhecyn papurau'r cyfarfod.
6. Cyflwynodd Iwan Williams adroddiad diweddarau ar y cyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru/Asiantaeth yr Amgylchedd.

Cofnodion Grŵp Rhanddeiliaid Safle Wylfa

Dydd Iau 17 Hydref 2024, Swyddfa Hyb NRS Wylfa Cemaes Ynys Môn

Yn bresennol:

Y Cyng Aled M Jones	Cyngor Sir Ynys Môn, Ward Twrcelyn a Chadeirydd y Grŵp
Stuart Law	Cyfarwyddwr y Safle, NRS
David Wallace	NDA
Alistair Findlay	NDA
Y Cyng Gordon Warren	Cyngor Tref Amlwch
Y Cyng Derek Owen	Cyngor Sir Ynys Môn / Cyngor Cymuned Llanbadrig
Llinos Medi	AS Ynys Môn
Y Cyng Gary Pritchard	Arweinydd Cyngor Sir Ynys Môn
Y Cyng G O Jones	Cyngor Sir Ynys Môn
Y Cyng Derek Owen	Cyngor Sir Ynys Môn (Is-gadeirydd)
Iwan Williams	Cyfoeth Naturiol Cymru
TH Poole	Ymgyrch Diogelu Cymru Wledig (YDCW)
Steve Roberts	Rheolwr Safle HSE – Pŵer Niwclear Horizon
Cath Pritchard	Ysgrifenyddiaeth Grŵp Rhanddeiliaid y Safle, NRS
Elin P. Jones	Arweinydd Cyfathrebu a Materion Economaidd-gymdeithasol NRS
Peter Williams	Prifysgol Lerpwl

Yn bresennol:

Bethan Gwyn	Cyfieithydd - Cymen
Sydna Roberts	Cofnodydd - Cymen

Ymddiheuriadau:

Mair Jones	Arweinydd Materion Economaidd-Gymdeithasol NRS
Tanya McLeod	ONR
Y Cyng Dafydd Griffiths	Cyngor Cymuned Llanelian
Y Cyng Gareth W Roberts	Cyngor Tref Amlwch
Y Cyng Gwilym Morris	Cyngor Cymuned Rhosybol
Y Cyng Jackie Lewis	Cyngor Sir Ynys Môn
Y Cyng JH Jones	Cynghorydd Cyngor Cymuned Mechell
Y Cyng Liz Wood	Cyngor Tref Amlwch
Rhun ap Iorwerth	Aelod o'r Senedd
Iwan Jones,	Cyngor Sir Ynys Môn
Kate Simpson	Asiantaeth yr Amgylchedd
Bill Hamilton	NDA – Cynrychiolydd Cymru
Jonathan Holland	Arweinydd REPPiR, Cynllunio at Argyfwng, Cyngor GC

Cydnabu'r Cadeirydd sylwadau'r Cyng G O Jones yn cyfeirio at farwolaethau diweddar nifer o aelodau staff a oedd wedi ymddeol ac wedi wasanaethu am gyfnod hir. Gwahoddodd yr aelodau'n garedig i sefyll am funud o dawelwch i fynegi cydymdeimlad y Grŵp â'u teulu a'u ffrindiau.

1 Croeso a Derbyn Ymddiheuriadau am Absenoldeb

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod a nodwyd yr ymddiheuriadau uchod.

Rhoddodd groeso arbennig i'r Cyng Gary Pritchard fel Arweinydd newydd Cyngor Sir Ynys Môn. Diolchodd y Cyng Pritchard i'r Cadeirydd a Chyfarwyddwr y Safle am yr ymweliad â'r safle cyn y cyfarfod hwn. Diolchodd y Cadeirydd hefyd i Stuart Law ac Elin P Jones am drefnu'r ymweliad.

Dymunodd AMJ yn dda i David Wilby, cyn gynrychiolydd Cyfoeth Naturiol Cymru, yn ei swydd newydd gydag Asiantaeth yr Amgylchedd.

Estynnodd y Cadeirydd groeso hefyd i Llinos Medi yn ei rôl fel AS Plaid Cymru sydd newydd gael ei hethol dros Ynys Môn.

2. Cymeradwyo Cofnodion y Cyfarfod a gynhaliwyd ar 11.04.24

Derbyniwyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 11.04.24, a rannwyd cyn y cyfarfod, fel cofnod cywir. (Y Cyng GOJ/y Cyng GW)

3 Materion yn Codi o'r Cofnodion Blaenorol

Ni chodwyd unrhyw fater

4 Adroddiad Cadeirydd Grŵp Rhanddeiliaid y Safle

Rhoddodd y Cadeirydd ddiweddariad byr ar y canlynol:

- Cyfarfod Cadeiryddion Grwpiau Rhanddeiliaid Safle / Awdurdodau Lleol 8-9 Gorffennaf
- Uwchgynhadledd Rhanddeiliaid yr NDA, Manceinion 17-18 Medi

5 Adroddiad Cyfarwyddwr Safle Wylfa

Cyflwynodd SL adroddiad cynhwysfawr a grynhoir fel a ganlyn: -

Mae'r **Strategaeth 10 mlynedd** sy'n amlinellu'r cyfleoedd i bob safle NRS yn y dyfodol wedi cael ei lansio gyda Thrawsfynydd yn cael ei nodi fel y safle Arwain a Dysgu. Roedd y cyflwyniad yn cyfeirio at gerrig milltir penodol Wylfa ar gyfer 2024/2025.

Ystadegau Amgylchedd, Iechyd, Diogelwch ac Ansawdd

Adroddodd SL ar yr ystadegau diogelwch fel a ganlyn:-

- Cyfradd cyfanswm y digwyddiadau a gofnodwyd (TRIR): 0.00
- Cyfradd achosion diwrnodau i ffwrdd (DACR) 0.00
- Nifer y diwrnodau ers damwain colli amser: 2311 diwrnod (ar 8 Hydref 2024)

Pobl

Tîm Wylfa Un

- 195 o staff safle NRS
- 76 NRS yn Hyb Wylfa.
- Mae staff wedi cwblhau'r Arolwg Staff Blynnyddol yn ddiweddar

Prentisiaid

Nododd SL fod nifer y prentisiaid i'w derbyn ar gyfer mis Medi wedi'i gwblhau. Mae tri phrentis wedi sicrhau cyflogaeth barhaol ar y safle.

Mae Cynllun Gweithlu Strategol 4 blynedd yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd.

Rhaglen ddatgomisiynu

- Mae angen System Droshaen Drydanol newydd ac annibynnol a fydd yn bodloni safonau modern, yn ogystal â bod yn fwy priodol ar gyfer safle gohirio. Dywedodd SL fod y dyluniad manwl wedi dechrau a bod paratoadau ar y gweill i glirio hambyrddau ceblau a'r switsfwrdd diangen. Mae Cynllun Daearu newydd wedi'i gwblhau ac yn aros i adroddiad gael ei gyhoeddi.
- Cwmpas Galluogi Dosbarthu ar y Safle - Datgysylltu Parhaol: Mae'r 18 system sydd wedi'u tagio yn nhwnnel 2RG1-4 wedi cael eu datgysylltu oddi wrth eu switsfyrddau. Bydd y ceblau wedi'u tynnu o'r tair system arall erbyn diwedd mis Hydref. Tynnu Ceblau: Mae tua 14,000kg o geblau wedi cael eu tynnu a'u hailgylchu.
- Cyflenwad newydd i'r safle – Hawddfaint a gweithred gyfreithiol wedi'u cwblhau. Mae'r amserlen ar gyfer gosod pibellau newydd ar hyd y ffordd ddynesu yn cael ei datblygu.
- Gwaredu asbestos adweithyddion - mae'r prosiect hwn yn cefnogi strategaeth y cwmni i leihau'r perygl asbestos cyn mynd i'r cam gohirio.
- Ynysu Neuadd y Tyrbin – bydd y prosiect hwn yn ynysu Neuadd y Tyrbin a bydd yn cynnwys creu bwlch aer o amgylch gwasanaethau (yn fecanyddol ac yn drydanol) i mewn ac allan o'r Neuadd gan gynnwys yr Adeiladau Ategol o fewn ffin arfaethedig y PC, a hwn wedyn fydd y safle adeiladu.
- Nod tynnu sgipiau Cell Storio Sych 4, prosiect cyntaf o'i fath yn Wylfa, yw cywiro hen broblemau yn y gell storio. Mae strategaeth fasnachol wedi cael ei datblygu gan ystyried y Rheoliadau Caffael Cyhoeddus newydd. Mae'r tîm nawr yn canolbwyntio ar dynnu llithren wefru cap concrit yr ochr ddwyreiniol ac mae wedi gwneud cynnydd cyson gyda gweithgareddau galluogi.

Rhaglen wastraff

- Cyfleuster prosesu HAW/LAW – ar hyn o bryd, nid oes lleoliad addas ar gyfer prosesu a phacio Gwastraff Gweithredol Uwch ac Is (HAW/LAW) ar y safle.
- Prosiect casglu gwastraff lefel ganolraddol (ILW) – cwblhawyd Cam 2 y gweithdy llunio opsiynau.
- Cyfleuster Clirio Gwastraff – adeilad y Tu Hwnt i'r Sail Dylunio yn barod i'w ddatgymalu. Yn dilyn yr ymgynghoriad cyn ymgeisio, cyflwynwyd cais cynllunio llawn i'r Awdurdod Lleol.
- Cyfleuster storio DCIC – Cyfleuster Storio Dros Dro. Mae amserlen weithredu ddiwedddaredig wedi cael ei chreu, gan symleiddio'r broses fasnachol.

Meysydd i'w Gwella

- Canlyniadau Legionella Uchel – mae trefn fflysio well ar waith ac yn cael ei hadolygu'n gyson. Nododd SL nad oes unrhyw broblemau iechyd ar y safle ar hyn o bryd.
- Peiriannau'n diraddio a methiannau offer – mae dirywiad a chrydiad rhai strwythurau wedi cael eu nodi gyda chynllun blaenoriaethu trwsio neu dynnu yn ei le.

- Hysbysiad Gorfodi'r ONR – angen gwella rhai systemau.

Arfer Da

- Cefnogodd y Safle ymgyrch 30 Diwrnod Gwylt yr Ymddiriedolaeth Natur gydol mis Mehefin.
- Addasiadau Samplu Amgylcheddol – cyflawnodd y Tîm Samplu Amgylcheddol yr holl samplu ar Drwyn Wylfa ar droed yn hytrach na defnyddio cerbydau 4x4. Nod y newid hwn yw lleihau'r difrod posibl i'r ardaloedd ecolegol pwysig.
- Gwarchodaeth Radiolegol – lleihawyd amllder samplu gwymon mewn Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA). Mae'r addasiad hwn yn helpu i leihau difrod a diogelu'r math prin hwn o wymon.
- Glanhau traeth – cymerodd gwirfoddolwyr o Wylfa ran mewn gwaith glanhau traeth ar draeth Aberffraw ar 3 Medi.
- Arddangosfa Ymwybyddiaeth Amgylcheddol – roedd arddangosfa y tu allan i'r ffreutur yn cynnwys deiseb yn annog cwmnïau dŵr i wella eu systemau carthffosiaeth.
- Gweithdy ôl troed carbon - roedd y sesiwn yn cynnwys elfen ryngweithiol lle roedd y cyfranogwyr yn cyfrifo eu hól troed carbon nhw eu hunain ac yn trafod y canlyniadau gan dynnu sylw at bwysigrwydd ymwybyddiaeth er lleihau allyriadau carbon.
- Ffrwd Gwastraff Compostio – wedi cael ei ychwanegu at bob ystafell fwyta. Nod y cynllun hwn yw lleihau gwastraff bwyd a anfonir i safleoedd tirlenwi, gan hyrwyddo arferion rheoli gwastraff mwy cynaliadwy.

STEM

Dywedodd SL fod ymweliadau ysgolion â'r Safle wedi parhau ar y cyd â safle Trawsfynydd. Mae'r Rheolwr Peirianeg a'r arweinydd STEM wedi tynnu sylw at bwysigrwydd yr ymweliadau hyn o ran hyrwyddo'r diwydiant a helpu pobl ifanc i wneud dewisiadau gyrfya gwybodus.

Tyddyn Môn – bu Tîm Prosiectau Gwastraff Wylfa a'r Tîm Gweithredol Safleoedd yn gwirfoddoli yn Nhyddyn Môn, elusen leol sy'n cefnogi oedolion ag anableddau dysgu. Roedd y timau, a drefnwyd drwy Raglen Wirfoddoli NRS a rhaglen Neighbourly, yn canolbwyntio ar ailorchuddio twnnel polythen ar gyfer y gaeaf a gwella gofod awyr agored synhwyrdd i gerddoriaeth.

Sioe Môn - llwyddwyd i sicrhau llain yn y sioe i hyrwyddo cyfleoedd a datblygiad gyrfaal.

Materion economaidd-gymdeithasol NRS

- Mae cyllido economaidd-gymdeithasol NRS yn dal yn £1.1m yn flynyddol ar draws y deuddeg safle, gyda £6,000 fesul safle am lefel cymydog da.
- £1.02m wedi'i ymrwymo hyd yma, ac mae £132,000 ohono'n cefnogi prosiectau yng nghymunedau Wylfa.
- £360,000 o gyllid ychwanegol gan yr NDA – £300,000 o gymorth parhaus i Brosiect Ymchwil Cymeriad Morol Morlais a £60,000 ar gyfer Tîm Carbon Isel MSParc (Mawrth-Awst 2024)

Derbyniodd **Cyngor Tref Caergybi** £1,000 i brynu gasibo cynaliadwy gyda brand NRS arno. Mae gwirfoddolwyr o gefndiroedd amrywiol yn croesawu twristiaid o'r llongau pleser i Borthladd Caergybi. Croesawyd 24,000 o deithwyr mordaith yn 2023, a disgwyliar mwy eleni.

Derbyniodd **Cyngor Cymuned Rhosybol** £1000 tuag at ddigwyddiad Cofio D-Day i goffáu 80 mlynedd. Fe'i cynhaliwyd ar Fynydd Parys a daeth nifer dda i'r digwyddiad.

Gwahoddodd y Cadeirydd yr aelodau i gyflwyno unrhyw gwestiynau.

Sesiwn Holi ac Ateb

Holodd y **Cyng GP** a oedd unrhyw fylchau yn y gweithlu oherwydd diffyg cyllid neu ddiffyg sgiliau. Dywedodd SL fod hyn yn dibynnu ar y swydd dan sylw. Er enghraifft, mae tynnu asbestos yn gofyn am sgiliau penodol ac mae gofyn am gyllid ychwanegol. Dywedodd hefyd, fodd bynnag, y gall cydweithio â safle Trawsfynydd arwain at rannu sgiliau a chostau.

Holodd y **Cyng GW** ynghylch cyfanswm nifer y prentisiaid sydd ar y safle ar hyn o bryd. Cadarnhaodd SL fod 4 ar hyn o bryd sy'n llai na'r blynyddoedd blaenorol. Nododd hefyd, fodd bynnag, fod nifer y staff yn gostwng sy'n arwain at ostyngiad mewn rhaglenni gwaith a chefnogaeth mentoriaid.

Y Cyng DO – holodd ynghylch cyflenwad trydan wrth gefn. Nododd SL fod Ynys Môn gyfan yn cael ei chynnal gan un trawsnewidydd ar hyn o bryd a'i flaenoriaeth oedd gwneud yn siŵr bod sicrwydd mewn sefyllfaoedd lle mae cyfyngiadau ar y cyflenwad.

Diolchodd y Cadeirydd i SL am ei gyflwyniad a diolchodd hefyd am y cyllid Economaidd-Gymdeithasol i'r digwyddiad Coffa ar Fynydd Parys a oedd yn llwyddiant ysgubol. Roedd yn gobeithio y ceid cefnogaeth eto gan yr NRS i ddigwyddiad coffa arall yn y dyfodol sydd i'w drefnu yn 2025.

Diolchodd Llinos Medi AS i SL a'i staff am sicrhau'r safon uchel o ddiogelwch ar y safle i bawb.

6 Diweddariad corfforaethol NRS

Roedd Mr Bill Hamilton wedi ymddiheuro. Bydd y cyflwyniad 'Thinks Insight' yn cael ei roi yng nghyfarfod nesaf y Grŵp Rhanddeiliaid Safle.

7. Yr Awdurdod Datgomisiynu Niwclear

Croesawyd David Wallace i'r cyfarfod a chrynhodd yr adroddiad a rannwyd gyda phapurau'r cyfarfod fel a ganlyn:

Cyflwynodd Alistair Findlay, Pennaeth Materion Rhanbarthol yr NDA, i'r grŵp. Penodwyd Mr Findlay ar 8.9.24.

- **Etholiad Cyffredinol** – nodwyd newid yn y Llywodraeth gyda'r Blaid Lafur bellach mewn grym. Croesawodd DW hefyd yr AS newydd dros Ynys Môn, Llinos Medi.
- **Blaenoriaethau ymgysylltu ar gyfer 2024**

- Cynhaliwyd Cynhadledd Rhanddeiliaid ar 17 a 18 Medi ym Manceinion. Bydd fideos o'r digwyddiad ar gael ar wefan yr NDA. Cyhoeddwyd y byddai'r NDA yn buddsoddi £5m yn ychwanegol dros y pum mlynedd nesaf i gefnogi tua 20 o PhDs. Mae hyn yn adeiladu ar y gwariant blynyddol presennol o £45m mewn gyrfaedd cynnar, gan gynnwys prentisiaethau, graddedigion a PhDs.
- Mae gweithgor Trawsbleidiol yn cael ei sefydlu yng Nghymru, gan weithio gyda'r NIA, ac adlewyrchu'r grŵp sydd eisoes wedi'i sefydlu yn yr Alban. Rhagwelir y bydd y cyfarfod cyntaf yn cael ei gynnal ym mis Tachwedd 2024 yn y Senedd.
- Adolygiad o Wariant – nid yw canlyniad yr adolygiad wedi dod i law eto.
- Mae canolfan Seiberddiogelwch wedi cael ei datblygu i nodi a mynd i'r afael ag unrhyw achosion o dorri diogelwch.
- Anogwyd yr aelodau i edrych ar y dolenni yn yr adroddiad i gael rhagor o fanylion am ddatblygiadau.

Sesiwn Holi ac Ateb – dim wedi'u derbyn
Diolchodd y Cadeirydd i DW am ei ddiweddariad.

8 Diweddariad gan y Swyddfa Rheoleiddio Niwclear

Roedd Tanya MacLeod wedi ymddiheuro. Cydnabu'r aelodau iddynt gael ei hadroddiad, a ddosbarthwyd yn flaenorol ym mhecyn papurau'r cyfarfod, gan gydnabod hefyd ei gynnwys.

Sesiwn Holi ac Ateb – dim cwestiynau.

9 Diweddariad Cyfoeth Naturiol Cymru / Asiantaeth yr Amgylchedd

Cyflwynodd Iwan Williams adroddiad ar y cyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru/Asiantaeth yr Amgylchedd am y cyfnod Ebrill - Medi 2024.

Dywedodd IW wrth yr aelodau fod David Wilby wedi symud i swydd newydd gydag Asiantaeth yr Amgylchedd. Dymunwyd yn dda iddo gan bawb.

Nid oedd gan IW ragor o wybodaeth i'w rhannu ar wahân i gynnwys yr adroddiad a bod cydweithio cadarnhaol â'r Safle yn parhau.

Sesiwn Holi ac Ateb

Cyfeiriodd y Cyng GOJ at y cyhoeddiad diweddar y bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn lleihau eu gweithlu a holodd sut y bydd hyn yn effeithio ar waith yn y dyfodol. Nododd IW fod y cyfnod hwn yn ddi-os yn heriol ond na fydd gostyngiad yn elfennau rheoleiddiol y busnes.

10 Sesiwn Holi ac Ateb Fforwm Agored – ni chodwyd unrhyw gwestiynau pellach.

11. Unrhyw Fater Arall

Diolchodd y Cadeirydd i bawb am eu presenoldeb a daeth y cyfarfod i ben am 2.55 pm

Dyddiad y cyfarfod nesaf – i'w gadarnhau.

Llofnod

Y Cyng Aled M Jones, Cadeirydd